

Het Ultra-Dispensationalisme

D.T. Brinkman

In de les over de indeling van de Bijbel keken we naar de "leer van de perioden", ofwel bedelingen, en leerden dat deze perioden gekenmerkt werden door een verandering in Gods handelwijze met de mensheid. Hoewel met name binnen de "Calvinistische hoek" deze leer bekritiseerd wordt zijn zelfs Calvinisten, vaak zonder het te beseffen, aanhangers van de 'bedelingenleer'; immers: ook zij maken onderscheid in Gods handelen in bijvoorbeeld het Oude- en Nieuwe Testament! Daarmee onderscheiden zij in elk geval twee perioden (bedelingen) en vaak zelfs meer.

Het "traditionele" model onderkent over het algemeen zes a zeven perioden:

1. Onschuld - van schepping tot Zondeval;
2. Geweten - van Zondeval tot Zondvloed;
3. Menselijk bestuur - van Zondvloed tot spraakverwarring in Babel (Noachitische wet);
4. Belofte - van de Roeping van Abraham (direct na spraakverwarring) tot de Wet;
5. Wet - van de instelling van de Wet, op de Sinai, tot de dood van Christus;
6. Genade - van de opstanding tot de wederkomst van Christus;
7. Het Messiaanse Vrederijk of Duizendjarige rijk - van Wederkomst tot het laatste oordeel.

De 7e wordt binnen sommige groepen niet geleerd aangezien zij geloven dat er géén Messiaans Vrederijk is. De wederkomst tot het laatste oordeel wordt door hen gezien als de wederkomst van Christus uit de 6e bedeling. Wij gaan uit van bovenstaande model in dit artikel.

Na het laatste oordeel, de 7e bedeling, volgt de nieuwe Hemel en Aarde en is Gods handelen met de schepping tot een einde gekomen, immers: dan is de oude schepping niet meer! Deze zeven bedelingen zijn niet een 'raamwerk' of 'bril' waardoor de Bijbel gelezen zou moeten worden, doch een conclusie uit het gelezene en daarmee een (eenvoudige) sleutel tot het begrip van de Bijbel.

RECHTE VOREN TREKKEN

Volgens sommigen echter zijn er meer bedelingen te herkennen en met name in de brieven en bediening van Paulus brengen zij een splitsing aan, welke parallel loopt met zijn 'handelingen' en 'gevangenschap' brieven. Deze scheiding wordt veelal gemaakt onder verwijzing naar 2 Timotheus. 2:15:

"Als een arbeider, die zich niet behoeft te schamen, doch rechte voren trekt bij het brengen van het Woord der Waarheid".

Onder dit 'rechte voren trekken' verstaat men dan onder meer het 'op juiste wijze verdelen' van de Schrift in bedelingen of perioden. Bij de ene beweging heet het dat men dan "de verdeling in 'aeonen' volgens Paulus' evangelie toepast", de ander claimt "de juiste 'bedelingen' toe te passen"; beiden doen echter hetzelfde: het verdelen van Paulus bediening in - op zijn minst - 2 perioden. Daarnaast kennen sommigen een bedelingenleer welke zelfs de gehele schrift in ca. 70 bedelingen (!) verdeeld. Je mag een geleerde zijn, vrees ik, om deze bedelingen juist te volgen en toe te passen.

Deze vorm van het dispensationalisme wordt vaak "ultra-dispensationalisme" genoemd.

HET BELANG VAN DEZE LES

Wij denken dat het belangrijk is van deze opvatting op zijn minst kennis te nemen, en die te onderzoeken - immers: als dit een Bijbelse opvatting is, dan is het goed deze te kennen en te leren. We dienen immers alle dingen te onderzoeken en het goede te behouden?

Als het géén Bijbelse opvatting is, dan is het belangrijk dat wij ons hiervan distantieëren om

- u te waarschuwen voor deze leer, en informatie te geven zodat u kunt onderkennen met wie u te maken hebt. Het Ultra-dispensationalisme gebruikt namelijk dezelfde taal, beelden, opvattingen (gedeeltelijk) etc. als de dispensationalisten en daardoor zou u makkelijk slachtoffer van een dwaalleer kunnen worden en deze zelfs gaan onderwijzen;
- gezien de voorgaande les, moet voorkomen worden dat men "Internet Bijbel Cursus" ten onrechte onder de aanhangers van deze leer zou gaan scharen.

BULLINGER, WELCH, KNOCH e.a.

Het "ultra-dispensationalisme" heeft zijn oorsprong in de bediening van E.W. Bullinger (1837-1913). Vooropgesteld: wij willen met het woord "ultra-dispensationalisme" niemand kwetsen of belachelijk maken. Beter zou zijn om te spreken van een andere "dispensationalistische school", helaas weet dan echter niemand waar wij op doelen zo vrees ik en daarom houden we maar dit woord aan. Een andere benaming vanuit de kring zelf ken ik ook niet.

Bullinger werd opgeleid aan het King's College in Londen en was een anglicaans geestelijke. Hij produceerde 77 werken waaronder de "Critical Lexicon and Concordance to the Greek New Testament" en de -redelijk bekende- "Companion Bible". Hij was een geleerde en begaafd musicus. In zijn bedelingenschema plaatste Bullinger twee bedelingen tussen pinksteren en het eind van de gemeentelijke periode. Kenmerkend is, hier komen we later op terug, dat men de Gemeente pas bij Handelingen 28 laat beginnen.

De opvolger van Bullinger was Charles H. Welch uit Londen. Deze 'verfijnde' de leer verder (of: maakte deze meer extreem) en bracht meerdere verdelingen in de bedelingen zoals Bullinger die gedefinieerd had aan. In Amerika was A.E. Knoch, bekend van de "Concordante Vertaling", een verspreider van deze extremere variant. Knoch koppelde daar ook een eigen theologie aan (alverzoeningsvariant) en bracht nóg meer bedelingen aan (hij verdeelde Paulus' bediening in vier bedelingen).

Binnen de kringen van ultra-dispensationalisten lezen wij als argument tégen de "bedelingenleer" van de oud-vaders, diverse Reformatoren, Darby, Scofield e.a. --zoals we deze eerder bespraken-- dat dezen "het niet met elkaar eens zijn hoeveel bedelingen er precies zijn". Dat is, zoals we eerder lazen, ook niet eens zó relevant omdat het systeem van de bedelingenleer géén "zaligmakende leer" is immers! Als dat wél zo geïnterpreteerd zou moeten worden **is men sektarisch**. Dan komt namelijk een systeem of leer, door mensen opgesteld, bóven de Bijbel! Daarnaást is wellicht uit voorgaande al duidelijk dat het ook geen correct argument is. Immers, ook in het "kamp" van de ultra-dispensationalisten leert men niet consequent hetzelfde aantal bedelingen maar varieert het aantal nogal (van 7 tot ruim 70!) en ook de uitwerking er van (zie verder).

WAT LEERT HET ULTRA-DISPENSATIONALISME?

Hoewel het ultra-dispensationalisme als een 'verdeeld huis' valt te beschouwen in sommige zaken, zijn een aantal andere punten dermate kenmerkend dat we de leer hieraan toch kunnen (blijven) herkennen.

Handelingen 28:11-31 (Paulus te Rome)

De brieven van Paulus worden verdeeld in minimaal 2 perioden: de Handelingen- en de gevangenschapsperiode. De gedachte is dat pas in Handelingen 28 de 'bedeling van de Genade' (de 7e bedeling) is aangevangen. Daarmee moet ons meteen duidelijk zijn dat naar het oordeel van deze lering de gelovigen in de voorliggende periode, zeg maar tussen handelingen 2 en 28, niet op basis van genade behouden zijn en daarom een uitzonderings-positie innemen ten opzichte van de (huidige) gemeente van Christus. De (zeer belangrijke) vraag is dan: waartoe behoren zij? Tot Israël? Dat is onmogelijk aangezien er ook heidenen tot deze eerste gemeente behoorden (onder andere Cornelius, de gelovigen in Antiochië e.a.). Tot het Lichaam van Christus? Dat is dan eveneens onmogelijk, aangezien zij immers, volgens deze gedachtengang, niet tot de Gemeente (van de 7e bedeling) behoren!?

Latere varianten (J.C. O'Hair, C.R. Stam) van deze leer stellen dat de gemeente in Handelingen 13 of Handelingen 9 begint. Hierin zijn de 'volgelingen' van Bullinger dus verdeeld geraakt en hanteren verschillende bedelingen met zeer verschillende consequenties. We blijven echter voor dit artikel uitgaan van de "oorspronkelijke" varianten.

Uit de aanname dat de bedeling van de Genade pas is ingegaan met Handelingen 28, en in elk geval ruim ná Handelingen 2, volgt dan tevens de conclusie dat alles wat er vóór geschreven is, niet of slechts ten dele van toepassingen is voor de huidige christen. Dit behelst dus niet alleen de Handelingen der Apostelen, maar tevens de brieven van Paulus geschreven vóór Handelingen 28. Tevens is de gedachte, meestal bedekt of onbewust, dat Paulus' gevangenschap-brieven superieur zijn ten opzichte van de Handelingen-brieven en dat gelijktijdig met het ingaan van de bedeling van de Genade -in Handelingen 28 wel te verstaan- de Gemeente van Christus (de kerk) is ontstaan.

Hier is een **ernstig risico** te onderkennen; immers: het bepalen welke brief -van Paulus- op welk moment geschreven is wordt daarmee heel belangrijk. Doet men dit niet juist dan zal dit er onherroepelijk toe leiden dat de onjuiste principes op de gemeente worden toegepast en/of de juiste principes worden genegeerd. De vraag is dan: zijn alle brieven éénduidig te dateren en op het juiste moment? Hoewel er goede indicaties zijn, is het niet zo dat alle brieven exáct te dateren zijn...

HERKENNING VAN DE LEER

Aan het maken van het onderscheid tussen de 'handelingen' en 'gevangenschap' brieven onderkennen we de ultra-dispensationalisten.

De Ultra-Dispensationalisme zijn (dus) te verdelen in een aantal groepen:

- Als eerste hen die openlijk uitkomen voor hun overtuiging en er zich bewust van zijn. Een voorbeeld hiervan is een van de belangrijkste grondleggers van deze leer, E.W. Bullinger;
- De tweede categorie zijn de 'verborgen' ultra-dispensationalisten: zij geloven en leren hetgeen Bullinger leerde, maar in het openbaar ontkennen zij dit of zetten er zich zelfs tegen af, hoe hypocriet! Stáán we als gelovigen voor wat we leren of niet?!
- De derde categorie is de groep welke gedeeltelijk de leringen van de ultra-dispensationalisten aanhangen en er een eigen variant op hebben gemaakt; hiertoe behoort bijvoorbeeld dr. Peter Ruckman, een bekende "KJV-only" (1) Baptisten-prediker uit Amerika. Binnen deze groepering vindt men veel gelovigen welke van mening zijn dat de bedeling van de genade begint in Handelingen 28, maar de Gemeente in Handelingen 2, 9 of 13.

In Ruckman's boeken en prediking promoot hij met regelmaat de visie van de ultra-dispensationalisten. Hij verkoopt zelfs Bullinger's Bijbelvertaling [een KJV-only aanhanger nota bene!] in zijn boekenwinkel, terwijl hij tegelijkertijd Bullingers leer aanvalt.

Gezien de publicaties (brochures, tijdschriften, artikelen) van de laatste jaren moeten we in Nederland tegenwoordig onder andere de Gemeenten van Eben Haëzer (alverzoening, leringen Knoch) te Rotterdam, Eben Haëzer te Leiden (géén relatie met EH Rotterdam), Het Morgenrood, uitgeverij Everread en Stg. Verkondig het Woord (uitgever van het tijdschrift "Amen") rekenen tot de meest actieve promotors van het ultra-dispensationalisme.

EEN GEHEEL OF NIET?

Over het algemeen heerst binnen het dispensationalisme de opvatting dat met het ontstaan van de Gemeente van Christus een nieuw tijdperk aanbrak, waarin God niet meer exclusief met Israël handelde, maar -in Zijn genade- gerechtigheid heeft aangeboden aan een ieder die gelooft. Romeinen 3:21-22, Efeze 2:5, 8. Dit zal leiden tot de opvatting dat alles wat ná het ontstaan van de éérste gemeente geschreven is één geheel vormt waarbij uiteraard soms "het lezerspubliek" specifiek geadresseerd is (denk bijv. aan de brief van Jakobus). Paulus' brieven zijn ofwel persoonlijke brieven ófwel aan de gemeente(n).

De ultra-dispensationalisten stellen echter: "We moeten de brieven welke Paulus schreef in zijn Handelingenperiode niet nemen en 'inlezen' in de brieven welke hij, in Handelingen 28, schreef als gevangene in Rome!" Is er sprake, zoals Bullinger zijn volgelingen ons willen laten geloven, van een scheiding in de leer en bediening van Paulus? Is het werkelijk zo dat Paulus vóór zijn gevangenschap een ander evangelie bracht dan daarna? Waarom is hij zo "omgeslagen"? Is het zo dat de Genade pas na Handelingen 28 werd aangeboden? Dat de gemeente pas toen ontstond? En... zijn deze vragen en leringen nu zo belangrijk of anders dat wij er aandacht aan moeten besteden?

Om met de laatste vraag te beginnen: naar mijn oordeel wel. De antwoorden op de vragen gesteld zullen laten zien waarom het zo belangrijk is te weten wat de leer van de ultra-dispensationalisten inhoud en hoe zij zich verhoudt tot de Bijbel. Aangezien de brieven van Paulus uit de 'Handelingen periode' als niet voor de (hedendaagse) Gemeente worden bestempeld door de ultra-dispensationalisten en men tévens claimt -direct of indirect- dat er inhoudelijke, leerstellige, verschillen zijn is het zaak dit te toetsen aan de brieven zelf. Immers: wanneer de ultra-dispensationalisten gelijk hebben heeft dit (mogelijk) consequenties op velerlei gebied!

De ultra-dispensationalist claimt:

Zaken welke verschillend zijn, zijn niet hetzelfde...

de keerzijde is:

Zaken welke hetzelfde zijn, zijn niet verschillend!

De leer van het ultra-dispensationalisme, in welke vorm dan ook, heeft -in Nederland- in een paar jaar ontzettend veel terrein gewonnen door de arbeid van slechts enkelen! Dit omdat zij bijvoorbeeld een "bolwerk" van het klassieke dispensationalisme, het Morgenrood en de daaraan verbonden brochure-reeks, hebben weten over te nemen en vandaaruit deze opvattingen (in eerste instantie **bedekt**) hebben verspreid.. Wij zien daarbij op tegen de 'geleerdheid' van dergelijke broeders, wij worden overdonderd door hun charisma en welbespraaktheid en zien te veel naar de mens. [Zie les 1, Praktische en Persoonlijk gebruik van de Bijbel, onder "voor u begint"]. Wij verzuimen daardoor de Boodschap welke zij brengen te toetsen aan de Bijbel! Zijn we geworden als de gelovigen van decennia geleden die zeiden: "De Dominee zal het wel weten" en daarmee verzuimden om, als de gelovigen in Berea uit Handelingen 17, zélf de Schriften te onderzoeken "of het wel zo is"?

De ultra-dispensationalisten zeggen dus dat er duidelijke verschillen zijn in de 'Handelingen-brieven' en de 'gevangenschap-brieven' van Paulus. Maar, maakt dat de brieven wezenlijk verschillend? De keerzijde is namelijk dat de zaken welke overeen komen eveneens zeer duidelijk zijn. Maakt dit de brieven dan -wanneer ik dit aantoon- wél tot één geheel? Naar mijn bescheiden oordeel gaat het er om wát verschillend of juist niet verschillend is. Daarbij dient uiteraard de context van het geheel niet uit het oog te worden verloren [Zie les 1, Praktische en Persoonlijk gebruik van de Bijbel].

Niet voor niets lasen wij twee schriftgedeelten uit de Romeinenbrief (Rom. 3:21-22) en de Efezebrief (2:5, 8) welke brieven elkaar zogenaamd uitsluiten (Handelingen versus gevangenschap) en toch exact hetzelfde leren aangaande onze behoudenis door Genade alleen. Dit is, volgens de leer van de ultra-dispensationalisten, een volstrekte onmogelijkheid wanneer wij deze leer consequent toepassen! Behoudenis door Genade zou pas in de gevangenschapsperiode worden geleerd door Paulus, in de Romeinenbrief zou dit dus niet zo gevonden mogen worden; immers: men leefde toen nog niet in deze bedeling volgens de ultra-dispensationalisten? Nog een exemplarisch voorbeeld vinden wij in Handelingen 28 zelf: vers 31 leert dat Paulus zich tijdens de Handelingenperiode bezig hield met de prediking van het Koninkrijk Gods. Volgens de leer van de ultra-dispensationalisten zou dit echter niet meer van toepassing zijn in de gevangenschapsperiode en daarom kán Paulus dit niet prediken... Men gaat dus, alleen al op basis van deze tekstgedeelten, met zijn leerstellige opvattingen uit bóven hetgeen de Bijbel onderwijst!

OPSOMMING

De volgende opsomming is een serie van schriftgedeelten welke naar mijn oordeel aantonen dat in de brieven van Paulus, zowel in zijn 'Handelingen-brieven' als in zijn 'gevangenschap-brieven', dezelfde leringen gevonden kunnen worden. Deze opsomming is niet volledig... maar toont naar mijn oordeel overduidelijk aan dat het gemaakte onderscheid een kunstmatig en onbijbels onderscheid is.

Overzicht overeenkomsten Handelingen- v.s. Gevangenschaps-brieven

Redding door genade

Titus 3:5; Rom. 3:24, 4:5, Rom. 6:14, 15 (niet onder de wet, maar onder de Genade!) Efeze 2:5, 8

De Wederkomst

1 Kor. 1:7-8, 2 Thes. 2:1-2 Fillipenzen 1:6 (dag van Christus Jezus), 1:10

Verzegeld door de Heilige Geest (de H.Geest als onderpand en verzekering)

2 Kor. 1:21-22 Efeze 1:13

Koninkrijk van God

1 Thess. 2:12, 2 Thess. 1:5, 1 Kor. 15:50, 53. Efeze 5:5, Kol. 4:11

Onderscheid tussen Jood en Heiden

Gal. 3:27-28, Gal. 6:15 Efeze 2:14, Kol. 3:11

De Doop (door de Geest)

1 Kor. 12:13, Rom. 6:3-4, Gal. 3:27 Kol. 2:12

Het Evangelie is hetzelfde. Genade werd reeds gepredikt door Paulus in de Handelingenperiode:

Hand. 20:24; Rom. 1:16 Fillip. 1:27

Het fundament

1 Kor. 3:10 Efeze 2:19

Naar mijn oordeel is derhalve de volgende conclusie gerechtvaardigd: er zijn, op de meest belangrijke punten, dermate belangrijke overeenkomsten dat het niet aangaat de brieven van Paulus, of zijn evangelie te versnijden tot twee (of meer) aparte evangelieën. Hiermee valt dus ook de bodem weg onder de leer van het Ultra-Dispensationalisme aangezien dit een zeer essentieel deel in hun leer is.

DE VRUCHTEN

Aan de vruchten herkennen wij de boom zegt het spreekwoord. De gevolgen (vruchten) van de leer van de ultra-dispensationalisten zijn onder andere (maar uiteraard niet bij elke gelovige of prediker) de volgende:

- Geen viering meer van het **Avondmaal**, dit wordt beschouwd als 'niet voor de Gemeente'. Hier moeten we niet te makkelijk over denken. Het Avondmaal is, 1 Kor. 11:26, het verkondigen van de dood van de Here "totdat Hij komt". Wanneer we géén avondmaal meer houden als gedachtenis áán Zijn komst, zal ook de vooruitblik náár en verwachting ván Zijn komst vertroebelen, en dat verklaart het tweede, hieronder:
- Ontkenning van de **opname van de gemeente** - gezien Bulingers' Anglicaanse achtergrond niet vreemd uiteraard - maar tevens een gevolg van het "schrappen" van diverse brieven en daarmee gebruiken in de gemeente als het Avondmaal;
- Ontkenning van het feit dat wij als gelovigen zijn geënt op Israël (Rom 9-11);
- Het niet willen toepassen van de (volwassen) **doop**, aangezien dit in de gevangenschapsbrieven niet voor zou komen. Een extreem voorbeeld hiervan is de leer van de "één-doop", dat wij allen in Christus' doop gedoopt zouden zijn en daarom niet gedoopt hoeven te worden (zie in dit verband de starters-les over de doop);
- Ontkenning van het bestaan van de hel/eeuwig oordeel (alverzoening, A.E. Knoch c.s. die het ultra-dispensationalisme ook als uitgangspunt hebben. We moeten er wel op wijzen dat Bullinger en zijn volgelingen dit hebben bestreden maar er ook weer zijn die hier andere varianten van brengen!));
- Zonde-/schuldbelijdenis wordt niet nodig geacht;
- Ontkenning van de noodzakelijkheid van de wedergeboorte (alverzoening);
- Ontmoediging van evangelisatie (alverzoening);
- Het veroorzaakt verdeeldheid en scheuring in het Lichaam van Christus
- Het predikt een valse genade (alverzoening);
- Het geeft gelovigen een valse hoop (alverzoening).

Vermijdt de koude harten - hete hoofden discussie. Accepteer het Genadeaanbod, wat Christus heeft gedaan en waarvan Paulus een prediker was en "hoedt u voor deze leringen", **zij zijn tot geen enkel nut**. Het is een ander evangelie, dat Paulus niet heeft gebracht.

Literatuur:

- Bijbel: NBG-vertaling, ASV-vertaling, Staten Vertaling
- "The Unity of Pauls Epistles", Arthur L. Watkins;
- Amen (Tijdschrift) - diverse nummers;
- "Gods Woord wijst ons de Weg", Brochurereeks Morgenrood, H. Slagter
- "Ultra Dispensationalisme" - A. Klein Haneveld, NBCirculaire, juli 1996
- "Jesus is Coming again" (Ch. 17, A Practical Doctrine) - William E. Blackstone

(1) aanhangers van het idee dat de (oorspronkelijke) King James vertaling van de Bijbel het feilloos en geïnspireerde Woord van God is. Naar mijn mening volstrekt onhoudbaar. Zie ook : De Nieuwe Bijbelvertaling.

Laatste wijziging: 18 maart 2005, 16 juli 2007